

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการวิจัย

7.1.1 การศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน กฎหมายที่เกี่ยวข้องในโครงการการออกแบบและก่อสร้างวัด

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ยกเลิกกฎหมายและการควบคุมอาคารทางศาสนา ทางวัดสามารถดำเนินการออกแบบและก่อสร้างได้อย่างเสรี โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาแบบหรือขออนุญาตก่อสร้างจากหน่วยงานใด
- พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เป็นการโอนย้ายหน้าที่ ความรับผิดชอบและปรับเปลี่ยนส่วนการบริหารราชการกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ
- พระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ย้ายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมในส่วนของสำนักพุทธมณฑลทั้งหมด ซึ่งมีฝ่ายออกแบบและก่อสร้างรวมอยู่ ให้จัดตั้งเป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2532 มีขั้นตอนการดำเนินการในการขออนุญาต สร้างวัด ตั้งวัด รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ระบุไว้ในกฎกระทรวงที่ 1 แต่ไม่มีการตรวจหรือพิจารณาแบบที่ใช้ในการก่อสร้าง
- กฎมหาเถรสมาคม ในปัจจุบันยังไม่มีการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศจากมหาเถรสมาคมเพื่อใช้ควบคุมกับพระสงฆ์หรือเจ้าอาวาสที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติในเรื่องการออกแบบและก่อสร้าง

ขั้นตอนในการดำเนินการก่อสร้างวัดในปัจจุบัน

จากการศึกษากระบวนการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบันพบว่าสามารถแบ่งประเภทของโครงการออกแบบและก่อสร้างได้ 2 แบบ

1. โครงการออกแบบและก่อสร้างวัดใหม่ทั้งหมด
2. โครงการออกแบบและก่อสร้างอาคารเสนาสนะเพิ่มขึ้นในเขตวัดเดิม

ซึ่งในปัจจุบันทั้งสองโครงการไม่มีการตรวจแบบและขออนุญาตก่อนการก่อสร้าง

หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรง ตามกฎหมายที่แบ่งส่วนการปกครองนั้นได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งจะต้องดูแลวัดที่วัดราชอาณาจักร และเป็นวัดที่ไม่ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ส่วนวัดที่เป็นโบราณสถานจะอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม แต่ในขณะเดียวกันทั้งกรมศิลปากรและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินั้นสามารถให้บริการงานทางด้านการออกแบบและก่อสร้างได้

บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงในโครงการ เป็นผู้ที่มิอิทธิพลในเรื่องของการออกแบบและกำหนดรูปแบบได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้บริจาคปัจจัย ผู้ออกแบบและช่างท้องถิ่น

มหาเถรสมาคม เป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับงานคณะสงฆ์และการศาสนาต่างๆเป็นผู้ตัดสินใจรับเรื่องในการขออนุมัติก่อสร้างต่างๆ

ลักษณะของโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน ใช้ขั้นตอนในการดำเนินโครงการ

หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ในการแบ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ลักษณะดังนี้

1. โครงการประเภทวัดที่มีศักยภาพในการดำเนินการก่อสร้าง ได้เอง
2. โครงการที่มีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดูแล
3. โครงการที่ใช้แบบมาตรฐานของทางราชการในการก่อสร้างวัด
4. โครงการที่เจ้าอาวาสดำเนินการออกแบบและจัดหาผู้ก่อสร้าง
5. โครงการที่เจ้าอาวาสดำเนินการก่อสร้างจัดจ้างผู้รับเหมา ออกแบบ และก่อสร้าง

7.1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด

ศึกษาจากการสำรวจภาคสนามและการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการ โดยแบ่งเป็นช่วงก่อนการก่อสร้างโครงการและช่วงก่อสร้างโครงการ

ช่วงก่อนการก่อสร้างโครงการ

ช่วงเริ่มต้นโครงการ

- ปัญหาเรื่องการเริ่มต้นโครงการ
- ปัญหาเรื่องขั้นตอนในการดำเนินการขออนุญาต
- ปัญหาเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบของรัฐบาล

ช่วงออกแบบโครงการ

- ปัญหาเรื่องการออกแบบวางผังวัด
- ปัญหาเรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรม
- ปัญหาด้านภูมิทัศน์

ช่วงการก่อสร้างโครงการ

- ปัญหาการทางด้านการก่อสร้าง
- ปัญหาทางด้านมาตรฐานความปลอดภัย

ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการเกิดปัญหา ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลในเรื่องการบริหารจัดการ การแบ่งภาระและหน้าที่รับผิดชอบ ผู้ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดปัญหาได้แก่ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ ผู้บริจาคเงินสถาปนิก วิศวกรผู้ออกแบบและผู้รับเหมาก่อสร้าง

7.1.3 ข้อเสนอแนะของโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด

ช่วงก่อนการก่อสร้างโครงการ

ช่วงเริ่มต้นโครงการ

- เสนอให้มีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น และมีการติดต่อกับหน่วยงานหรือองค์กรเกี่ยวกับศาสนาอื่นๆ
- ให้มีการบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและก่อสร้างเพิ่มขึ้นจากหน่วยงานเดิม
- ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ช่วงออกแบบโครงการ

- ให้มีการอนุญาตก่อสร้างและตรวจแบบในเรื่องโครงสร้างและความปลอดภัย กันอาคารที่สำคัญและมีขนาดใหญ่ ในวัด
- ให้มีการพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรมโดยคณะกรรมการและให้มีการเผยแพร่ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ช่วงการก่อสร้างโครงการ

- ให้มีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารทางศาสนาโดยต้องขออนุญาตก่อนก่อสร้างอาคาร

7.2 แนวทางการจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน

จากการศึกษาสภาพและขั้นตอนดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบันพบว่าปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในโครงการซึ่งปัญหาที่ใหญ่และครอบคลุมปัญหาทั้งหมดคือ ปัญหาในเรื่องของการควบคุมอาคารทางศาสนา ซึ่งปัจจุบันไม่มีกฎหมายหรือการควบคุมใดในเรื่องของโครงการออกแบบและก่อสร้างอาคารศาสนาที่ใช้โดยตรง ทั้งในเรื่องของการดำเนินการ ช่วงเริ่มต้นโครงการซึ่งเป็นเรื่องของการขออนุญาตหรือการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การออกแบบและการก่อสร้าง ความสวยงาม ความเหมาะสมและความมั่นคงความปลอดภัยของโครงสร้างและการก่อสร้างอาคาร จากปัญหาดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาอย่างละเอียดถึงสาเหตุและปัจจัยของปัญหาที่เกิดขึ้น และศึกษาถึงแนวทางแก้ไขปัญหายอย่างละเอียดโดยรวบรวมจากการศึกษา การสำรวจภาคสนามและความคิดเห็นของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการออกแบบและก่อสร้างโดยตรง ประกอบกับนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างซึ่งแบ่งเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

- 7.2.1 **แนวทางการส่งเสริม** แนวทางนี้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหในระยะยาว โดยการเสนอแนะต่อรัฐบาลและการเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด โดยจะต้องมีการร่วมมือกันของหน่วยงานหลายฝ่าย ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมศิลปากร มหาเถรสมาคมสถาบันการศึกษาและองค์การการปฏิบัติวิชาชีพ ได้แก่สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมวิศวกรรรมสถานแห่งประเทศไทย ฯลฯ
- 7.2.2 **แนวทางการกำกับดูแล** เป็นแนวทางที่เป็นการจัดการทางด้านกายภาพของวัด อยู่ในลักษณะของการควบคุมในการก่อสร้าง มีกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริม หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อการแก้ไขปัญหที่ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

7.2.1 แนวทางการส่งเสริม

■ ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลและระบบการบริหารงาน

1. เสนอแนะให้รัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องของการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และเพิ่มนโยบายให้การสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. เสนอแนะให้รัฐบาลเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยร่วมกับองค์ทางศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ
3. เสนอแนะให้รัฐบาลเพิ่มจำนวนของบุคลากรในสาขาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการออกแบบและก่อสร้างวัด เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เสนอแนะให้รัฐบาลให้การสนับสนุนองค์กรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม
5. เสนอแนะให้รัฐบาลให้อำนาจในการออกกฎหมาย หรือข้อบังคับอื่นๆ เพื่อช่วยควบคุมการก่อสร้างอาคารทางศาสนา

■ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ จากการศึกษาและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความเห็นว่าควรเผยแพร่ความรู้ในการออกแบบและการก่อสร้างแก่กลุ่มบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดปัญหา ได้แก่ กลุ่มผู้ออกแบบ (สถาปนิก,ช่างท้องถิ่น) เจ้าอาวาสและพระสังฆาธิการ และกลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้าง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ของพระสงฆ์ เจ้าอาวาส พระสังฆาธิการ

1. เสนอแนะให้ฝ่ายออกแบบและก่อสร้างจัดทำเอกสาร และถวายเป็นความรู้แก่เจ้าอาวาสในเรื่องของการออกแบบและการก่อสร้างโดยเฉพาะไม่รวมอยู่กับการเผยแพร่ในเรื่องอื่น และเสนอให้มีการจัดถวายความรู้ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
2. เสนอแนะให้สถาบันพระสังฆาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดเผยแพร่ความรู้ เพิ่มหลักสูตรการออกแบบและการก่อสร้างวัดในการจัดอบรมเจ้าอาวาสใหม่
3. เสนอแนะให้ถวายความรู้แก่พระสงฆ์ในเรื่องดังต่อไปนี้

แนวคิดในการออกแบบ	<ul style="list-style-type: none"> ■ องค์ประกอบของวัด ■ ความหมายและคติความเชื่อ ■ การใช้ฐานานุศักดิ์สถาปัตยกรรม ■ พระไตรปิฎก พระวินัย
-------------------	---

การออกแบบอาคาร	<ul style="list-style-type: none"> ▪ รูปแบบทางสถาปัตยกรรม ▪ รูปแบบทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
การใช้งานและประโยชน์ใช้สอย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การใช้งานและประโยชน์ใช้สอย ▪ การวางผังวัด
การก่อสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> ▪ โครงสร้างในการก่อสร้างเบื้องต้น ▪ วัสดุในการก่อสร้าง ▪ การบริหารจัดการวัด

ตารางที่ 7.1 แสดงข้อเสนอแนะในการเผยแพร่ความรู้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ผู้ออกแบบ สถาปนิกหรือช่างท้องถิ่น

1. เสนอแนะให้ฝ่ายออกแบบและก่อสร้างจัดทำเอกสาร จัดอบรมสถาปนิกและบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างวัด ในเรื่องของการออกแบบและการก่อสร้าง โดยเฉพาะ โดยอาจจะร่วมกับองค์กรอื่นๆ
2. เสนอแนะให้สถาบันการศึกษาร่วมกับสมาคม องค์กรที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างวัด ร่วมมือกันจัดอบรมในเรื่องการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมไทย เช่น
  - สภาสถาปนิก
  - สภาวิศวกร
  - สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์
  - สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย
3. เสนอแนะให้อบรมและเผยแพร่ความรู้เหมือนกับพระสงฆ์ เจ้าอาวาส

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ผู้รับเหมาก่อสร้าง

เสนอแนะให้อบรมในเรื่องดังต่อไปนี้

- รูปแบบทางสถาปัตยกรรม
- รูปแบบทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
- โครงสร้างในการก่อสร้างเบื้องต้น
- วัสดุในการก่อสร้าง
- การอ่านแบบสถาปัตยกรรม

7.2.2 แนวทางการกำกับดูแล

เสนอแนะให้มีขั้นตอนการขออนุญาตก่อนการก่อสร้าง

- ขออนุญาตก่อนการก่อสร้าง ในเรื่องของโครงสร้าง ความปลอดภัยและการวางผัง รับรองความปลอดภัยโดยวิศวกร
- พิจารณาในเรื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมก่อนการก่อสร้าง

ขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้างนั้น เสนอให้เปลี่ยนเป็นระบบกระจายสู่ท้องถิ่น โดยมีสำนักพุทธศาสนาจังหวัดร่วมกับองค์การคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคม ส่วนของเจ้าคณะระดับต่างๆ มีหน้าที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรง ทั้งนี้ในเรื่องของการก่อสร้างวัดนั้นจะต้องให้คณะสงฆ์เข้ามาในส่วนในการดำเนินการด้วย ซึ่งจะทำให้ขั้นตอนในการดำเนินโครงการต่างๆเป็นไปด้วยดี เมื่อยื่นเรื่องและผ่านการพิจารณาจากเจ้าคณะตามลำดับแล้ว ขั้นตอนในการตรวจแบบโครงสร้างและการพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม ในส่วนภูมิภาคให้สำนักพุทธศาสนาจังหวัด เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณารูปแบบ ซึ่งประกอบไปด้วยกรมศิลปากร กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมในส่วนท้องถิ่นทั้งหมด นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ในส่วนกลางเขตกรุงเทพและปริมณฑล ให้อยู่ในความดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและมหาเถรสมาคมร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งได้แก่กรมศิลปากร กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง

ในเรื่องของโครงสร้างและความปลอดภัยควรมีการควบคุมการก่อสร้างอาคารทางศาสนา โดยการขออนุญาตก่อสร้างเหมือนกับอาคารโดยทั่วไปและขั้นตอนการขออนุญาตให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ขั้นตอนการดำเนินการในการขออนุญาตนี้ผู้วิจัยได้เสนอขั้นตอนในโครงการ คือ

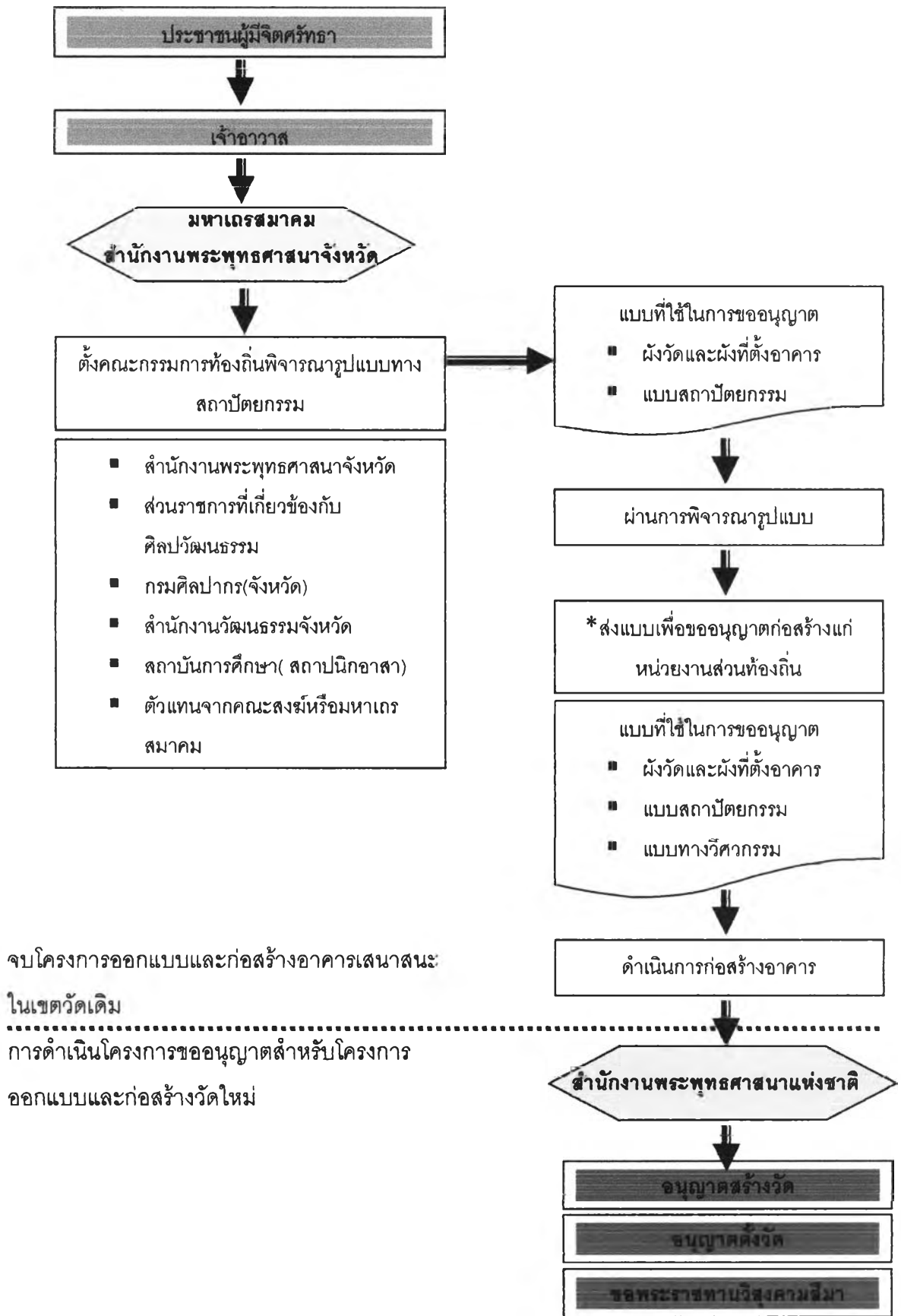
1. ขั้นตอนในการดำเนินการขออนุญาตสำหรับโครงการออกแบบและก่อสร้างในส่วนภูมิภาค
2. ขั้นตอนในการดำเนินการขออนุญาตสำหรับโครงการออกแบบและก่อสร้างส่วนกลางกรุงเทพฯ ปริมณฑล

โดยที่โครงการทั้ง 2 ประเภท คือ

1. โครงการออกแบบและก่อสร้างวัดใหม่
2. โครงการออกแบบก่อสร้างอาคารเสนาสนะในเขตวัด

มีขั้นตอนในการดำเนินโครงการขออนุญาตก่อสร้างเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่ในการก่อสร้าง สำหรับโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดใหม่ หลังจากที่ทำการศึกษาขออนุญาตก่อสร้างและตรวจรูปแบบสถาปัตยกรรมแล้ว จะต้องดำเนินการขออนุญาตตามขั้นตอนของกฎกระทรวงที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

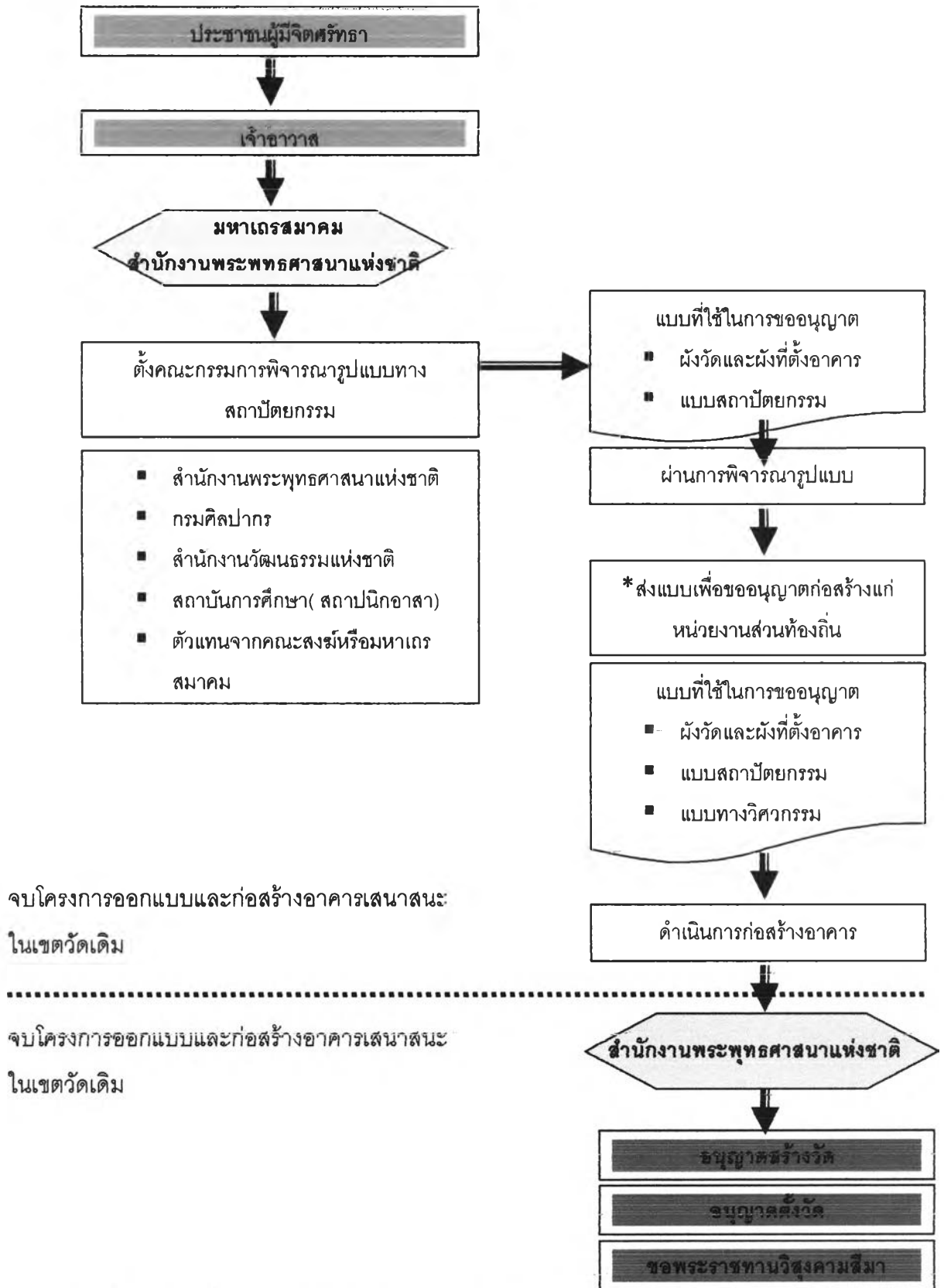
เสนอแนะขั้นตอนในการดำเนินการโครงการออกแบบและก่อสร้างในส่วนภูมิภาค

ผังภาพที่ 7.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในส่วนภูมิภาค

เสนอแนะขั้นตอนในการดำเนินการโครงการออกแบบและก่อสร้างในส่วนกลางกรุงเทพฯ-ปริมณฑล

ภาพที่ 7.2 แสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในส่วนกรุงเทพฯ-ปริมณฑล

การส่งแบบเพื่อขออนุญาตก่อสร้างกับส่วนราชการท้องถิ่นนั้น จะต้องส่งกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องการออกแบบและก่อสร้าง ซึ่งแตกต่างกันตามเขตการปกครอง

*เจ้าพนักงานท้องถิ่น หมายความว่า¹

3. นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล
4. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
5. ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
6. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
7. นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
8. ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด สำหรับในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

■ ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

1. เสนอแนะให้สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น และเชื่อมโยงประสานงานกับองค์กรเกี่ยวกับศาสนาอื่นๆ
2. เสนอแนะให้มีการปรับระบบโครงสร้างการทำงาน จากการรวมศูนย์กลาง เป็นการกระจายสู่ระดับภูมิภาคและท้องถิ่น โดยทำงานร่วมกับสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด
3. เสนอแนะให้เพิ่มฝ่ายออกแบบและก่อสร้างในสำนักพุทธศาสนาจังหวัด หรือมีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้าน การออกแบบและก่อสร้าง
4. เสนอแนะให้เพิ่มบุคลากรในฝ่ายออกแบบและก่อสร้าง โดยเพิ่มในสาขาตามประเภทของงานของฝ่ายออกแบบและก่อสร้างในปัจจุบัน ดังนี้
  - ภูมิสถาปนิก
  - สถาปนิกในสาขาการอนุรักษ์อาคาร
  - สถาปนิกในสาขาสถาปัตยกรรมไทย
  - วิศวกรงานระบบ

■ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม

¹ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 4 "เจ้าพนักงานท้องถิ่น"

1. เสนอแนะให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม
คณะกรรมการส่วนภูมิภาค อยู่ในความดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนา
 จังหวัดและมหาเถรสมาคม ร่วมกันตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย

- ผู้แทนพระสงฆ์ พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะ
- สถาปนิกและวิศวกรผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องในโครงการ
- ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง
- นักวิชาการทางสถาปัตยกรรม
(อาจารย์จากสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่)
- เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ
- กรมศิลปากรในส่วนภูมิภาค
- กรมการศาสนาจังหวัด
- วัดมณฑลจังหวัด
- ฯลฯ ตามความเหมาะสมของปัญหา

คณะกรรมการส่วนกลาง อยู่ในความดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนา
 แห่งชาติและมหาเถรสมาคม ร่วมกันตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย

- ผู้แทนจากมหาเถรสมาคม หรือกรรมการมหาเถรสมาคม
- นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรม
- เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ
- กรมศิลปากร
- กรมการศาสนาจังหวัด
- สำนักวัดมณฑล
- ฯลฯ ตามความเหมาะสมของปัญหา

2. เสนอแนะให้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติและสำนัก
 พุทธศาสนาจังหวัด มหาเถรสมาคม และหน่วยงานราชการท้องถิ่น

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขออนุญาตในเรื่องของโครงสร้างและความปลอดภัย
 และการวางผัง

เสนอให้มีการออกกฎหมายควบคุมอาคารทางศาสนา เพื่อความมั่นคงและปลอดภัย
 ของอาคาร โดยขนาดของอาคารที่จะต้องขออนุญาตและขั้นตอนการขออนุญาตนั้นให้เป็นไป
 ตาม พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร 2522

- ขนาดของอาคารทางศาสนาที่ต้องขออนุญาต

- ขั้นตอนของการขออนุญาตก่อสร้าง กำหนดตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

และส่งแบบโครงสร้างขออนุญาต ที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อนุมัติแบบ ซึ่งในการตรวจพิจารณาละอนุมิตินี้หากพบปัญหาและแบบในการก่อสร้างไม่เหมาะสม ทางสำนักพุทธศาสนาจังหวัด ก็จะแนะนำให้ดำเนินการแก้ไขต่อไป

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในส่วนของคุณะสงฆ์

1. เสนอแนะให้คุณะสงฆ์ในระดับเจ้าอาวาส-เจ้าคณะจังหวัด มีหน้าที่ควบคุมดูแลในเรื่องของการก่อสร้าง โดยต้องรับเรื่องและพิจารณาโดยละเอียดก่อนการส่งเรื่องดำเนินการต่อ
2. เสนอแนะให้มีการเขียนข้อปฏิบัติของเจ้าคณะในระดับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ โดยใช้อำนาจกฎหมายมหาเถรสมาคม ร่างเป็นระเบียบหรือคำสั่งมหาเถรสมาคม

ข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ทางด้านสถาปัตยกรรมไทยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการ ซึ่งเน้นความรับผิดชอบและหน้าที่ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและหน่วยงานภายในเป็นผู้ดูแลหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบและหน้าที่ของสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งเขียนไว้ในกฎหมายพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้นพบว่าในเป็นไปได้ยาก เนื่องจากอัตรากำลังของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับภาระหน้าที่ได้ทั้งหมด จึงควรที่จะมีหน่วยงานทางภาครัฐอื่นๆ ที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องกับโครงการการออกแบบและก่อสร้างสถาบันการศึกษาและมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นหน่วยงานทางศาสนาที่มีความเข้มแข็ง เข้ามาช่วยกันในการดูแลและแก้ไขปัญหาของโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดในปัจจุบัน จึงเสนอแนะแนวทางการกำกับดูแลซึ่งพอจะมีความเป็นไปได้ของการปฏิบัติจริง

7.2.3 การศึกษาต่อเนื่องในอนาคต

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องโครงการออกแบบและก่อสร้างอาคารทางศาสนานี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตในการศึกษาเฉพาะในเรื่องของการออกแบบและการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารจัดการสถาปัตยกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการโครงการในระดับที่เป็นแนวคิดในการดำเนินโครงการ แต่ในรายละเอียดในเรื่องของการควบคุมสำหรับอาคารที่จะต้องขออนุญาต ว่าอาคารประเภทใดและควรมีขนาดพื้นที่เท่าไรที่จะต้องมีการขออนุญาต หรือเรื่องของหน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบ ซึ่งการศึกษาต่อเนื่องในอนาคตนี้ ควรจะมีการศึกษาวิจัยให้ลงลึกลงรายละเอียดในขั้นตอนดำเนินการก่อสร้างต่างๆ คือ

1. กฎหมายที่ควรออกบังคับใช้กับอาคารศาสนานั้น ควรเป็นกฎหมายใด ทั้งในเรื่องของการควบคุมโครงสร้างและรูปแบบสถาปัตยกรรม
2. ขนาดของอาคารที่จะต้องมีการขออนุญาตควรเป็นอาคารประเภทใด และมีขนาดเท่าไร
3. ขั้นตอนในการดำเนินการขออนุญาตควรเป็นอย่างไร

ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการออกแบบและก่อสร้างวัดนี้ สามารถดำเนินการได้จริงและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในปัจจุบัน